

Ganske Perfekt System

Med GPS følger skremselshistorier om blanke skjermer og grunnstøtinger. Før kunne vi skyldes på amerikanske militære, nå er det som regel oss selv, elektronikken eller kartet som sviker.

tekst KARI LIE foto SCANPIX og STIFTUNG WARENTEST

68 poeng

6300 kroner skal Magellan ha for sin sjø-GPS Meridian Platinum som ikke tåler vann.

PARANOIA. USA har skutt opp en rekke navigasjonssatellitter, som gir posisjoner nøyaktige på meteren. Likevel kunne den som fulgte signalene, bomme på målet med 100 meter. Hvorfor? Fordi USA ikke ville dele på Global Positioning-systemet som GPS egentlig betyr, som de hadde satt opp til eget militært bruk. Urverket på satellittene ble stilt galt, slik at koordinatene ble feil. Siden 1. mars 2001 har signalene vært riktige.

– Men vi må ikke glemme at det finnes noen som kan slå systemet av eller tøyse med det, påpeker Frank Lauritzen, overingeniør i Kystverket.

Ingen garanti

Skulle det skje, har Norge sikret seg. Stasjoner kysten rundt regner om forvrengte signaler til korrekte DGPS. Akkurat nå stoler Lauritzen blindt på signalene fra de amerikanske satellittene.

– GPS er blitt like nøyaktig som radarene vi har. Men GPS er ikke sikkerhetsutstyr, poengterer Lauritzen.

– Skal du til Danmark i båt, trenger du både radar og VHF radio, sier han.

VHF står for «very high frequency» og det kreves sertifikat for å håndtere radioen. Radaren viser om du har trafikk midt imot.

Hull i kartet

Kart er et annet nødvendig hjelpemiddel på land og sjø, men kvaliteten på norske kart varierer. Landkartene er gjennomsnittlig 10 år gamle med en treffsikkerhet på fem (høyde) til 25 meter (horisontalt).

– Dette er relativ nøyaktighet. Forutsatt at man har stilt inn GPS-en riktig, får man absolutt nøyaktighet, forteller senioringeniør Atle Graff ved Kartografiseksjonen i Statens kartverk. Han mener nordmenn er teknofriker, som kjøper nytt utstyr uten å tillegne seg kunnskap om bruken.

– Jeg har opplevd folk som går i norske fjell med GPS-en stilt inn etter kartsystemer som brukes i Australia. Forhandlerne bør kunne gi brukerne bedre instruksjoner om hvordan innretningen fungerer, mener han.

På sjøkartene gjenstår en skik-

Sjø-GPS tåler ikke vann

Fabrikk	Modell	Pris	Vannlett	Navigering 30%	Kartkvalitet 10%	Brukervennlighet 30%	Batteriegenskaper 10%	Allsidighet 20%	Totalpoeng	Totalkarakter
Garmin	eTrex Vista	3849	ja	4	2	4	4	4	70	Bra
Garmin	eTrex Summit	2349	ja	4	*	4	5	3	70	Bra
Magellan	Meridian Plat.	6290	nei	4	5	4	4	4	68	Bra
Garmin	Nav Talk**	7998	nei	4	5	4	5	3	67	Bra
Magellan	Spor Trak Pro	4990	ja	4	5	4	4	4	67	Bra
Garmin	eTrex	1589	ja	4	*	4	5	2	66	Bra
Garmin	Geko 201***	1848	ja	4	*	4	4	3	65	Bra
Garmin	GPS 72	2149	ja	3	*	4	4	3	62	Bra
Magellan	Spor Trak	2690	nei	3	*	3	4	3	56	Middels
Benefon	ESCI**	8490	nei	2	3	3	4	3	48	Middels

¹⁾ Kvaliteten er testet på tyske kart. * Ikke mulighet for å kunne laste inn kart ** Med telefon *** Med spill

© Forbruker-rapporten. Totalpoengsum: 1–20 = Dårlig, 21–40 = Under middels, 41–60 = Middels, 61–80 = Bra og 81–100 = Meget bra. Underkarakterer: 5 = best, 1 = dårligst 1 = best i test 2 = bra kjøp

Forbruker-rapportens produkttester finner du på www.forbrukerportalen.no

Sjø-GPS-en fra Magellan tåler ikke vann, viser vår test, hvor den billigere, og tette, Garmin-GPS-en går til topps.

Funksjonene er det som skiller de jevnt over gode GPS-ene på markedet, så du må vite hva du trenger. En billig? En vanntett? En som tyner batteriene? En som lagrer kart, eller viser nøyaktig hvor høyt du har klatret? Kanskje du bare vil ha GPS som tilleggsfunksjon på for eksempel mobilen?

Ikke vanntett

I vår test kommer åtte av 10 mottakere godt ut, de får mellom 62 og 70 poeng av 100 mulige. Testvinner er Garmin, med eTrex-modellene Vista og Summit. GPS-traveren Magellan skviser seg inn på en tredjeplass. Magellans Meri-

dian Platinum er uovertruffen på de inkluderte kartene, og har mange datafunksjoner. Så koster den også 6290 kroner, 2451 kroner mer enn testvinner. Meridian Platinum har installerte sjøkart, den flyter og er tydelig beregnet for seiling. Men: Hva hjelper det når den ikke tåler vann? Magellan-GPS-en var den eneste av de håndholdte GPS-ene som ikke virket etter å ha blitt droppet i vann, til tross for at det er oppgitt at den er vanntett. Også Magellans Spor Trak Pro ga seg etter fall mot gulv, og laboratoriet ser ikke bort fra at det skyldtes den forutgående vanntesten.

Tilleggsteneste

GPS-mobilene var heller ikke vanntette, men det ble heller ikke hevdet på forhånd. Av de to utra-

GPS-en plasserer Mick Rasmussen på kartet, nærmere bestemt muren på Akershus festning.

kelig oppdatering. Mens satellittene forholder seg til WGS-gradnett (World Geodetic System), har noen sjøkart 100 år gamle målinger på norsk gradnett. Spesielt fra Nordland og nordover kan ny GPS på gammelt kart gi inntil 600 meter feil posisjon. Kartverket lover nøyaktige sjøkart innen 2008. ◆

Garmins eTrex Vista og Summit topper GPS-testen.

70 poeng

70 poeng

test fakta

PRODUKTER

10 GPS-mottakere deriblant to mobiltelefoner med GPS-funksjon, ble testet.

SAMARBEID

Testen er utført av Stiftung Warentest i Tyskland, nærmere bestemt Akustik-Labor i Berlin.

GJENNOMFØRING

Testen er gjennomført i mars 2003.

HVA ER TESTET

Navigering, presisjon på 10 utvalgte kartpunkter, batterivarighet, brukervennlighet, tilleggsfunksjoner, vanninntrenging, mm. er testet.

KARAKTER

De ulike delkarakterene er gitt på en skala fra 1 (dårlig) til 5 (meget bra) og vektet slik det framgår av tabellen. Totalkarakteren er beregnet på bakgrunn av dette.

LEVERANDØRER

Garmin: Belanor AS, tlf: 69 26 90 44
Magellan: Semitronic AS, tlf: 22 80 49 20
Benefon: Tele Scan AS, tlf: 69 24 16 00

På rett kurs

Om GPS er gresk for deg, ikke fortvil. Mick Rasmussen, primus motor for kunnskapssiden gps.no på internett, har følgende tips med hensyn til bruk og ikke minst, kjøp:

Før kjøp:

- Skal du markere fiskevann eller ha GPS i tilfelle tåke, trenger du verken den dyreste eller mest avanserte mottaker. Definer hva du skal bruke GPS-en til og hvor mange penger du vil bruke. Tilleggsfunksjoner øker prisen.
- Ferdes du på sjøen, er det fint om GPS-en er så nøyaktig som mulig. Da kan det være lurt å finne en mottaker som støtter EGNOS, satellittene ESA skjøt opp for noen år siden. Disse korrigerer GPS.
- GPS med elektronisk kompass vil vise retning uansett, de uten, krever bevegelse før de angir himmelretning.
- Vil du vite nøyaktig høyde, for eksempel i fjellet, trenger du barometer-funksjon.

Brukertips:

Korrekt GPS krever riktig innstilling.

Gå til «oppsett» eller «set up» og tilpass:

- Språk, slik at du forstår funksjonene.
- Gradnett, som regel UTM, på sjøen varierer det.
- Kartdatum. Hele GPS-systemet bygger på WGS84, noen sjøkart ED50. Du finner vanligvis opplysning om kartdatum på kartet.
- På land stilles måleenheten metrisk, på sjøen nautisk.
- GPS-en viser din posisjon på jorda. Nordlig og østlig himmelretning angis med en bokstav, og de første tallene oppgir hvilken sone du befinner deg i. Første tall angir 100-kilometersone, deretter 10-kilometersonen og det siste tallet viser meter.
- Koordinatene overfører du til kartet. Trekk en horisontal linje for nord-koordinatene og en vertikal linje for øst-koordinatene, du befinner deg der linjene krysser hverandre. Nå kan du sette ut en kurs eller lagre veipunkter.
- Vær obs på at GPS-en kan reagere tregt i sterk kulde. I kaldt vær tømmes dessuten batteriene raskere for krefter.
- Ha alltid med kart og kompass.

disjonelle GPS-mottakerne er mobiltelefonen fra Garmin, Nav talk, den som hevder seg i toppen. Den har auto-routing som spesialitet, det vil si at den kalkulerer reiseveg og gir beskjeder underveis, enten via øretelefonen eller via displayet. Benefons modell har derimot et kartsystem som er tidsslukende, testtaperen er heller ikke nøyaktig nok i å oppgi posisjon.

Rimelig og god

Testens billigste håndholdte GPS er Garmin eTrex. Den varer lengst av alle på de samme batteriene, er vannrett, knallgul (lett å finne), men den gir ikke mulighet til å laste inn kart, og lagrer bare én rute av gangen. Testvinner Garmin eTrex Vista kan lagre kart til-

svarende 23 megabyte, den har den høyeste oppløsningen på bildet i displayruten, og er lettest å håndtere. Den og eTrex Summit er velegnet for fjellturen, siden de har innebygd elektronisk kompass, barometer og lufttrykkmåler.

Dill

Når det gjelder GPS, er det nesten ingen grenser for funksjonalitetsvariasjoner. For deg som liker duppeditter, kan det jo være artig å se hva du får på kjøpet. Flere GPS-er har PC-kabel, andre har medfølgende CD-rom, kalkulator og spill. Noen finner venner (Benefon) eller lyder stemmen din. Det er en jungel der ute, velg en GPS som hjelper deg å finne fram.